

Aan mevrouw M.J. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Woerden, 12 oktober 2010

Ons kenmerk:
JZI/EPI/164118/2010

Doorkiesnummer: 0348 - 75 35 49

Onderwerp: 30+-maatregel desastreus

Uw brief van:

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

De bezuiniging van het nieuwe kabinet op het middelbaar beroepsonderwijs voor 30-plussers zal de instroom in de arbeidsmarkt hard treffen en daarmee grote schade berokkenen aan onze Nederlandse economie. Vertegenwoordigers van verschillende branches en de MBO Raad vrezen dat tienduizenden herintreders en zij-instromers hierdoor niet de opleiding zullen krijgen die ze nodig hebben. Op dit moment volgen bijna zestigduizend mensen van boven de 30 jaar een mbo-opleiding. In de begrotingsbijlage bij het regeerakkoord van CDA en VVD staat een structurele bezuiniging ingeboekt van 170 miljoen euro voor het schrappen van de overheidsbekostiging van het onderwijs aan 30-plussers. De gevolgen voor de branches waar veel 30+-trajecten worden gegeven en voor mbo-scholen zijn zeer groot en zullen desastreus voor samenleving en scholen uitpakken. In het belang van de toekomst van Nederland, het bedrijfsleven en de scholen doen we een beroep op u en uw kabinet om deze maatregel niet uit te voeren.

Desastreus voor Nederland

Het beroepsonderwijs biedt een stevig fundament voor de ontwikkeling van mensen en daarmee voor de Nederlandse kenniseconomie. Het mbo is een belangrijk instrument bij de aanpak van maatschappelijke vraagstukken (participatie) en het aanboren van maatschappelijk potentieel, dat in de samenleving verborgen zit. Het beroepsonderwijs staat er en kan door de samenleving benut worden om zijn beroepskwalificerende en educatieve doelstellingen te realiseren.

Het primaire perspectief daarbij is het kwalificeren voor een diverse en zich voortdurend veranderende vraag op de arbeidsmarkt met het oog op de concurrentiepositie van de BV Nederland. De potentie van het mbo met het onderscheid naar en de overstapmogelijkheden tussen verschillende leerroutes (bol-bbl en educatie-beroepsonderwijs) maakt bovendien dat het mee kan bewegen op de golven van

conjuncturele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het valt te verwachten dat vragen vanuit de arbeidsmarkt in het kader van leven lang leren in de komende jaren zullen toenemen in frequentie en omvang. Demografische ontwikkelingen, toenemende internationale concurrentie en het sneller verouderen en veranderen van beroepscompetenties zijn belangrijke triggers voor een toenemende vraag naar scholing van zittende beroepsbeoefenaren. Daarbij is zowel verdere scholing van laaggeschoolden en ongediplomeerden aan de orde als om- en opscholing van werknemers die reeds beschikken over een startkwalificatie. Het belang van om- en bijscholing wordt daarmee steeds groter.

Wanneer Nederland een beroepsbevolking wil die zich kan ontwikkelen, flexibel is en op de toekomst voorbereid is, moet ze daarvoor wel opleiden en een bijpassende infrastructuur organiseren. Deze bezuinigingsmaatregel is daar zeer mee in strijd en breekt de infrastructuur als antwoord op de toekomstige vraag in het kader van de kenniseconomie en leven lang leren juist af. Daarbij schaadt het de responsiviteit van het huidige beroepsonderwijs om samen met bedrijfsleven in tijden van hoog- en laagconjunctuur de juiste leerwegen te kunnen arrangeren.

Desastreus voor branches en bedrijfsleven

De pijn van de voorgenomen maatregel zal met name worden gevoeld bij de sectoren zorg (afgelopen schooljaar 22.900 deelnemers boven de 30 jaar, 22% van het totaal aantal deelnemers aan mbo-zorgopleidingen) en techniek (19.500 deelnemers boven de 30 jaar). Van de bbl-ers in de zorgopleidingen is zelfs meer dan 50% 30 jaar of ouder. Des te schrijnender is het dat het vooral werkterreinen in de zorg en techniek betreft waar nu en in de toekomst de behoefte aan nieuwe arbeidskrachten groot is. De werkgevers kunnen die opleidingskosten niet overnemen, omdat het bijvoorbeeld premie gefinancierde zorginstellingen betreft, of midden- en kleinbedrijven, die dat niet kunnen betalen. Veel 30-plussers die opnieuw naar school gaan zijn herintreders of zij-instromers; bijvoorbeeld vrouwen die iets meer ruimte krijgen voor opleiding en werk als de kinderen naar school gaan of mensen die eerder geen diploma wisten te halen. Overigens worden ook mensen die werkloos thuis zitten en zich willen scholen om meer kans te maken op de arbeidsmarkt door de maatregel getroffen. Voor deze categorie spreekt voor zich dat ze zo'n opleiding veelal echt niet zelf kunnen betalen.

In verpleeghuizen, verzorgingscentra en kraamzorg is circa 30% van de instromers ouder dan 30 jaar. Zo zal het tekort aan arbeidskrachten in de zorg, in tegenstelling tot de doelen in het regeerakkoord op dit vlak, door de maatregel juist snel met duizenden toenemen.

De werkgevers in de techniek geven aan dat het bedrijfsleven zelf niet nog (veel) meer wil bijdragen aan de opleidingen, en dat er grote verschillen zijn tussen de diverse branches en de mogelijkheden die ze hebben. Een publiek bekostigde infrastructuur is en blijft dan ook noodzakelijk.

In de installateursbranche komen bijvoorbeeld elk jaar circa 2.500 nieuwe werknemers van boven de 30 jaar binnen die een beroepsopleiding nodig hebben. De getroffen branches zijn sterk afhankelijk van de zij-instromers. Het is duidelijk dat als die bron opdroogt, deze branches in grote problemen komen. Het is overigens ook niet goed voor de werknemers zelf, omdat die zich volgens het leven lang leren tijdens hun carrière bijscholen. Veel technici werken in kleinere bedrijfjes waar de marges klein zijn en die toch al minder gebruik kunnen maken van scholingsvoorzieningen en belastingregels op het gebied van scholing.

Desastreus voor scholen

Voor de onderwijsinstellingen in het mbo zelf betekenen de plannen van het nieuwe kabinet rond een leven lang leren afbraak van de infrastructuur voor bij- en omscholing en daarmee banenverlies. Het betekent ruim 3.000 fte minder banen. De scholen kunnen een aantal docenten waarschijnlijk wel herplaatsen, maar dat geldt lang niet voor allemaal. Een docent techniek kun je niet zomaar vragen om bijvoorbeeld voortaan maar taal en rekenen te gaan geven. Dat is een andere professie. En net als de zorg is het onderwijs een publieke sector met beperkte middelen.

Op basis van deelnemersaantallen in het studiejaar 2009-2010 betreft de maatregel 11,4 % van de totale deelnemerspopulatie in het mbo-deel van alle instellingen, ofwel bijna 59.000 deelnemers van 30 jaar of ouder. Daarvan volgen er 51.500 een beroepsbegeleide leerweg (ofwel 31,4% van het totaal aantal bbl-ers). Uitgaande van de teruggang van inkomsten door deze maatregel betekent dit een reorganisatie van veel opleidingen. In eerdere jaren was nog sprake van een relatief groot absorptievermogen van de onderwijsinstellingen, o.a. door mogelijkheden om docenten met FPU te laten gaan vanaf 61 jaar. Het vervallen van de FPU en eerdere reorganisaties in onder andere het educatiedeel en op de inburgeringstrajecten hebben de mogelijkheden om teruglopende inkomsten van deze orde op te vangen, vrijwel onmogelijk gemaakt. Ook is het niet reëel te verwachten dat er nog veel docenten naar een andere plek binnen de onderwijsinstellingen verplaatst kunnen worden. Het personeel dat betrokken is bij de bbl-opleidingen heeft vaak sterk vakspecifieke kennis die elders niet makkelijk is in te zetten. Hierdoor is er sprake van zowel kwantitatieve als kwalitatieve discrepantie.

Een groot, bijkomend effect met helaas aanzienlijke gevolgen zit ook vast aan deze voorgenomen maatregel. De efficiëntie van een aantal opleidingen zal zo nadelig worden beïnvloed dat dit tot aanzienlijke exploitatieverliezen zal leiden. Het volume deelnemers op een aantal opleidingen wordt zo klein dat daarvoor geen kostendekkende structuur kan worden gehandhaafd. Als de opleidingsinfrastructuur (contacten bedrijfsleven, specifieke huisvesting, materiële toerusting en vakpersoneel) zodanige teruggang in gebruik laat zien zal deze verlies lijden en moeten worden afgestoten. Niet alleen delen van de operationele onderwijsstructuur verdwijnen hiermee; er zullen

verliezen moeten worden afgeboekt op de aanwezige inventaris en kosten worden gemaakt voor afvloeiing van personeel en afstoten van huisvesting. Hiermee wordt zowel in materiële als immateriële zin onderwijskapitaal vernietigd waar door het Rijk ook jaren aan is bijgedragen.

Zo snijdt deze maatregel dus aan alle kanten: hij treft enkele sectoren zoals de techniek en zorg en de daaronder vallende branches op substantiële wijze. Juist deze branches hebben de komende jaren tienduizenden mensen extra nodig om de kabinetsdoelstellingen te realiseren, maar zullen de gekwalificeerde instroom moeten missen. Grote groepen kwetsbaren op de arbeidsmarkt worden er nog kwetsbaarder van, de ontwikkeling van leven lang leren in Nederland wordt erdoor geschaad en dwingt de scholen tot ontslagen en reorganisaties. Dit alles maakt de maatregel niet productief, onverantwoord en onacceptabel. We verzoeken u en uw kabinet dan ook de voorgenomen maatregel in te trekken.

Met vriendelijke groet

namens VNO-NCW,

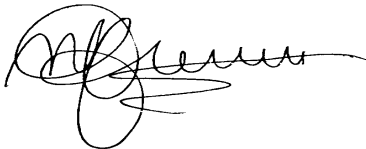
Bernard Wientjes
Voorzitter

namens MKB-Nederland,

Loek Hermans
Voorzitter

namens FNV,

Agnes Jongerius
Voorzitter

namens AOb,

Ben Hoogenboom
Dagelijks bestuurder beroepsonderwijs

namens CNV Onderwijs,

Willem Jelle Berg
Dagelijks Bestuur

namens CNV Publieke Zaak,

Patrick Fey
Lid bestuur

namens UNIENFTO,

Wilfred Muis
Voorzitter

namens MBO Raad en mede namens de Brancheorganisaties Zorg (BoZ),

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan van Zijl', written in a cursive style.

Jan van Zijl
Voorzitter MBO Raad

cc. voorzitters en secretarissen fracties Tweede Kamer en leden Vaste Kamercommissie Onderwijs